

Jyväskylän kaupungin lausunto Opetus- ja kulttuuriministeriölle yrittäjyyskasvatuksen ja talousosaamisen linjausluonnoksesta (VN/11212/2025)

- **Miten arvioitte yrittäjyyskasvatuksen ja talousosaamisen linjauksiksi valitun viiden suuntaviivan tarkoituksenmukaisuutta ja vaikuttavuutta kokonaisuutena?**

Valitut viisi suuntaviivaa ovat tulevaisuuden osaamistarpeiden ja muuttuvan yhteiskunnan näkökulmasta tarkoituksenmukaisia, ja muodostavat yhtenäisen jatkumon varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen saakka.

Varhaiskasvatussuunnitelman ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa on jo nykyisellään kirjattu monia linjausten mukaisia tavoitteita oppiainekohtaisiin sisältöihin ja tavoitteisiin, mutta erityisesti laaja-alaisissa osaamiskokonaisuuksiin L3 (Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot) ja L6 (Työelämätaidot ja yrittäjyys). Vaikuttavuuden kannalta olisikin tärkeää, että tarvittavat linjaukset ja täsmennykset viedään opetussuunnitelmatasolle ja osaksi tavoitteellista oppimista. Tällöin saadaan tietoa osaamisen edistymisestä osana vaikuttavuuden arviointia. Myös muuta vaikuttavuuden arvioinnin mittaristoa olisi syytä tarkastella tarkemmin.

Vaikuttavuuden kannalta olennaista olisi ottaa kantaa resursointiin, sillä kyse on pitkäjänteisestä, rakenteisiin ulottuvasta kehittämistyöstä, joka väistämättä vaatii myös taloudellista panostusta toteutuakseen.

- **Suuntaviivakohtainen palauteenne tavoitteista ja koulualakohtaisista kehittämistoimista**

1. Innostamme toiminnan ja kokeilun avulla yrittäjämäiseen toimintatapaan

Luovuus ja rohkeus kokeilla erilaisia toimintatapoja ovat olennainen osa tulevaisuustaitoja. On ansiokasta, että yrittäjyysosaaminen on kuvattu suuntaviivoissa ja tavoitteissa laaja-alaisesti, ei vain yritystoiminnan näkökulmasta.

2. Tarjoamme joustavia mahdollisuuksia yrittäjyys- ja talousosaamisen edistämiseen

Yksilölliset opinpolut ja vahvuuksien tunnistaminen ovat keskeisessä roolissa oppijoiden motivaation tukemisessa. Kehittämistoimissa on ansiokkaasti huomioitu oppimisen tukea tarvitsevat oppilaat, joille toiminnallinen oppiminen ja

monipuoliset oppimisympäristöt voivat olla tärkeitä edellytyksiä opintojen edistämiseksi.

Tässä yhteydessä olisi syytä pohtia myös esimerkiksi JOPO-opetuksen, työelämäpainotteisen perusopetuksen (TEPPO) ja perinteisten TET-harjoittelujen roolia ja kehittämistä. Monipuoliset oppimisympäristöt ovat myös resurssikysymys.

3. Vahvistamme kasvatuksen ja koulutuksen parissa työskentelevien osaamista pitkäjänteisesti uudella ja päivittyvällä tiedolla

Tässä suuntaviivassa on huomioitu hyvin kaksi osaamisen kehittämisen kannalta olennaista seikkaa: tutkimusperustaisuus ja pitkäjänteisyys. Yrittäjyyskasvatuksen ja talousosaamisen osaamisen kehittäminen ei voi pohjata pelkästään täydennyskoulutuksiin, vaan teemat tulee huomioida jo kasvatus- ja opetushenkilöstön koulutusohjelmissa.

4. Valmistaudumme ja valmennamme tulevaisuuteen

Nuorisoseuran julkaiseman Nuorisobarometrin 2025 mukaan vain 17 prosenttia suhtautuu optimistisesti maailman tulevaisuuteen. Tulos on hälyttävä, ja sillä on pitkäkestoisia vaikutuksia niin nuorten hyvinvointiin, koulupudokkuuteen kuin työllistymiseenkin.

Tunne- ja vuorovaikutustaidot, kriittinen lukutaito, digitaidot sekä oppijan oman toimijuuden vahvistaminen ovat jo tärkeä osa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen opetussuunnitelmia, pedagogiikkaa ja toimintakulttuuria ja niitä tulee edelleen vahvistaa.

5. Työskentelemme kestävän tulevaisuuden puolesta

Kestävä kehitys, osallisuus ja demokratiakasvatus on kirjattu varhaiskasvatussuunnitelman ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa laaja-alaisiin osaamiskokonaisuuksiin. Ehdotetut kehittämistoimet ovat kannatettavia, mutta eivät tuo juuri uutta näkökulmaa tai konkretiaa teemojen käsittelyyn.

• **Muut mahdolliset huomiot linjausluonnoksesta**

Linjaukset ja ehdotetut kehittämistoimet ovat lähtökohtaisesti kaikki kannatettavia ja tulevaisuustaitojen sekä muuttuvan yhteiskunnan tarpeiden kannalta perusteltuja. Ne kuitenkin sisältävät monia elementtejä, jotka on jo nykyisellään huomioitu esimerkiksi varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmissa, pedagogiikassa ja toimintakulttuurien kehittämisessä. Kaiken kaikkiaan olisi hyvä, jos linjauksissa näkyisi ainakin varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen osalta selkeämmin, mihin jo olemassa ja toteutettaviin linjauksiin ja laajempiin kokonaisuuksiin suuntaviivat liittyvät, jotta

vältytään ajatukselta, että yrittäjyyskasvatus ja talousosaaminen ovat muusta toiminnasta irrallisia asioita. Myös uudet ja rohkeat, mutta realistiset avaukset olisivat tervetulleita.

Yrittäjyyskasvatuksen ja talousosaamisen vahvistamiseksi tarvittaisiin vielä konkreettisemmin kuvattuja toimenpiteitä, resursointia ja selkeää, useamman vuoden kattavaa tiekarttaa, jonka mukaan kunnat, kaupungit ja oppilaitokset voisivat lähteä tehokkaasti edistämään tärkeitä teemoja. Myös alueelliset erot ja niiden vaikutus toimintojen järjestämisen mahdollisuuksiin tulisi huomioida.

- Yrittäjyyskasvatuksen ja talousosaamisen linjausluonnoksen liitteessä 2 on esimerkinomaisesti lueteltu organisaatioita, jotka tarjoavat kouluille ja oppilaitoksille tukea, asiantuntemusta ja toimintamalleja yrittäjyyskasvatuksen ja talousosaamisen toteuttamiseen. Mitä organisaatioita liitteeseen 2 olisi syytä lisätä? Ilmoita organisaatio, lyhyt kuvaus sen päätehtävästä ja keinoista, joilla organisaatio tukee kouluja ja oppilaitoksia yrittäjyyskasvatuksessa ja talousosaamisen edistämisessä.

Jyväskylän yliopisto

Nuorten yrittäjyys ja talous NYT